

ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПОРЯДКУ РОЗГЛЯДУ ПІД ЧАС ПІДГОТОВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ У СУДІ СКАРГ НА РІШЕННЯ, ДІЙ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНІСТЬ СЛІДЧОГО АБО ПРОКУРОРА

Вадим Іванович ШЕСТАКОВ,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Як відомо, у гл. 26 КПК України містяться норми окремого інституту кримінального процесуального права - інституту оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування. При цьому слід вказати, що реалізація його норм має відбуватися з урахуванням змісту завдань кримінального провадження (ст. 2 КПК України). Насамперед це стосується завдання з охорони прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а, по-друге, його здійснення як гарантії та одночасно права особи, повинно відбуватися таким чином, щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура. Саме питанню повноти правового регулювання процедури оскарження рішень, дій чи бездіяльності уповноважених осіб держави на досудовому розслідуванні, а також напрямам його удосконалення і присвячені тези наукового повідомлення.

По-перше відмітимо те, що оскарження рішень, дій чи бездіяльності уповноважених осіб держави під час досудового розслідування слід вважати окремим провадженням. Ця теза у нас сумнівів не викликає. Такий висновок також підтверджується і аналізом фахової літератури [1, с. 203].

По-друге, звернемо увагу на те, що, як відомо, порядок кримінального провадження називають процесуальною формою, яка являє собою правовий режим процесуальної діяльності, що включає дотримання юридичних процедур, виконання певних процесуальних умов та забезпечення гарантій у кримінальному провадженні [2, с. 14]. Її значення полягає в тому, що вона створює детально врегульований, юридично визначений, суворо обов'язковий режим кримінального провадження [3, с. 19]. Це стосується кримінального провадження в цілому, а також його стадій та окремих проваджень.

З урахуванням цих визначень та констатації значення кримінальної процесуальної форми робимо висновок, що кримінальний процесуальний діяльність, яка виникає у зв'язку із оскарженням рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування, притаманний власний правовий режим. Він втілюється у те, що вказане провадження повинно мати детально врегульований КПК України порядок виконання процесуальних дій щодо подання, розгляду скарг, а також порядку прийняття процесуальних рішень.

За для з'ясування повноти охоплення вимогами кримінальної процесуальної форми досліджуваного нами провадження, здійснимо системний аналіз норм КПК України, якими регламентовані існуючі в

його структурі подібні до цього провадження (наприклад, по застосуванню заходів забезпечення, запобіжних заходів, провадження в апеляційному порядку тощо). Проведений аналіз статей КПК України у тому числі і його гл. 26, привів нас до висновку, що елементами такого детально врегульованого, юридично визначеного, суворо обов'язкового режиму провадження з оскарження рішень, дії чи бездіяльності уповноважених осіб держави під час досудового розслідування слід вважати такі аспекти як: предмет оскарження (рішення, дії чи бездіяльність, які підлягають оскарженню); суб'єкти оскарження; вимоги до скарги та порядок її подання; строки та порядок розгляду скарги; рішення, які ухвалюються за результатами розгляду скарги; можливість оскарження рішення за результатами розгляду скарги; порядок виконання рішення. В цілому вказана гл. 26 КПК України переважним чином регулює вказані питання.

Але, як вважається, існує певна колізія між нормами, якими визначено порядок розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора власне під час досудового розслідування (ст. 306 КПК України) та нормами ч. 2 ст. 303 КПК України, яка визначає порядок розгляду окремих скарг, але під час підготовчого провадження.

Так, ст. 306 КПК України передбачає, що розгляд скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора під час досудового розслідування здійснюється за правилами судового розгляду, передбаченими статтями 318-380 цього Кодексу, з урахуванням положень гл. 26 КПК України. У свою чергу ч. 2 ст. 303 КПК України передбачає, що скарги на інші рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора не розглядаються під час досудового розслідування і можуть бути предметом розгляду під час підготовчого провадження у суді згідно з правилами статей 314-316 КПК України. Але вказані норми порядку судового розгляду обмежують фактично виконанням вимог, передбачених статтями 342-345 КПК України.

Вважаємо, що таке вирішення питання про порядок розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора під час підготовчого провадження у суді не відповідає а ні вимогам засад кримінального провадження, а ні змісту його завдань. До того ж це побічно вказує, що і сам порядок підготовчого провадження дещо не відповідає загальним вимогам, які ставляться до судового розгляду. Вважаємо, що цей недолік має бути усунуто шляхом внесення до ч. 2 ст. 303 та ч. 2 ст. 314 КПК України відповідних змін, в частині вказівки на те, що судові засідання проводиться з правилами судового розгляду, передбаченими ст.ст. 318-380 КПК України.

Як вважається, внесення вказаних змін до КПК України сприятиме більш повній реалізації права особи на судовий захист та забезпечить належну охорону прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також створить умови для застосування до кожного учасника кримінального провадження належної правової процедури.

Список використаних джерел:

1. Трофименко В. Система кримінального процесу України (спроба концептуального аналізу). Право України. 2014. № 11. С. 201-208.
2. Кримінальний процес: підручник / за ред. В. Я. Тація, Ю. М. Groшевого, О. В. Капліної, О. Г. Шило. Харків: Право, 2013. 824 с.
3. Кримінальний процес України: загальна частина: підручник / О. О. Волобуєва, А. М. Лобойко та ін. К: НД «Дакор», 2015. 172 с